kontr-revolutsioonilises tegevuses kahtlustatuna vangi sattus ja surma mõisteti. Hiljemini lõpetati siiski süüdistus L.-i vastu ja ta sõitis vanglast vabanenud ühes Abergi ja oma ärijuhiga maadlusvõistluste korraldamiseks Vitebski ja sealt edasi Lõuna-Venemaale. Seal siirdus ta Denikini vägede taganemisel ühes viimastega Harkovist Rostovi ja sealt Armaviri (Kaukasuses), kus A. Aberg juba ees oli. Armaviris suri L. 22. I 1920 plekilisse soetõppe.

Eesti Spordileht 1926, nr. 15. *R. K.*

LUTHER, Alexander Martin, kaubanduslik tegelane, sünd. 8. I 1810 ärimehe Christian Wilhelm L.-i (1774–1841, 1742. a. Breslaust Tallinna sisserännanud ja siin äri rajanud Georg Christian L.-i poeg) pojana, jätkas oma isalt päritud ehitusmaterjali- ja puu-äri »A. M. Lutheri« firma all, laiendades tunduvalt seda ettevõtet ja olles kaubanduslikus läbikäimises välismaaga, kuhu ta oma laevadel saatis ehitusmaterjale ja põletispuid. 1844. a. alates kuni surmani oli L. Tallinna Suure Gildi oldermanniks, 1848. a.-st Tallinna raehärraks ja 1864. a.-st bürgermeistriks. L. suri 22. IX 1876. *J. M.*

LUTHER, Christian Wilhelm, eelmise poeg, tööstur, sünd. 7. II 1857 Tallinnas, õppis Moskva ja Londoni kõrgemais õppeasutisis, asus siis Tallinna oma isa ehitusmaterjali- ja puu-äri juhtima ja asutas a. 1883 puutööstuse vabriku. 1885 a. hakkas ta oma vabrikus kasepuust vineeri lõikama ja sellest mitmesuguseid tooteid valmistama. Et varssi vabriku suurendamine osutus hädavajaliseks, viis L. vabriku tema praegusele asukohale S. Pärnu maanteel ja võttis osanikuks oma venna Karl L.-i (vt.). Alatasa vabrikut täiendades ja suurendades juhtisid vennad L.-id vabriku tegevust kuni 1898. a.-ni, mil vabrik nende asutatud mehaanilise puutööstuse-vabriku aktsiaühingule »A. M. Luther« üle läks; ühingu poolt valitud direktoritena juhatasid vennad L.-id vabrikut kuni surmani. L.-i algatusel kutsuti ellu elektritööstuse a/ü »Volta«; ka viimase direktoriks oli L. oma surmani. L. suri 22. I 1914. — L.-i asutatud puutööstuse-vabrik on suurimaid sellesarnaseid ilmas. 1914. a. töötas seal ca 2000 inimest, praegu (1927) — keskmiselt 1200 inimest. *J. M.*

LUTHER, Karl, eelmise vend, tööstur, sünd. 5. VII 1859 Tallinnas, õppis alates a. 1879 Riia polütehnikumis, mille lõpetas a. 1886 diplomeeritud masinainsenerina ja asus a. 1887 Tallinna venna poolt asutatud puutööstuse vabrikusse osanikuna ja teise direktorina tegevusse, asutades vennaga koos mehaanilise puutööstuse-vabriku aktsiaühingu »A. M. Luther«; valiti a. 1898 aktsiaühingu poolt vabriku tehniliseks direktoriks. Ka on L. osa võtnud elektritööstuse a/ü »Volta« asutamisest ja olnud selle direktoriks kuni oma surmani Berliinis 10. VI 1903. *J. M.*

LUTHER, Martin Christian, tööstur, tulundus- ja politikategelane, sünd. 26. IV 1883 Tallinnas Christian Wilhelm L.-i (vt.) pojana, omandas hariduse Tallinna reaalkoolis, viibis 1902—04 hariduse täiendamise otstarbel Hamburgis ja asus siis Tallinnas aktsiaühingu »A. M. Luther« teenistusse. 1905—11 asus L. teenistuse huvides Londonis. A. 1914 valiti L. ülalmainitud a/ü vabriku direktoriks, kellena vabrikut juhib tänini (1927), olles ühtlasi 1916. a. alates Eestimaa Vabrikantide Ühisuse esimeheks. Selle kõrval on L. asjatundjana osa võtnud mitmesugustest tulundusse ja tööstusse puutuvaist nõupidamisist. Vabariigi Valitsuse ülesandel on L. osa võtnud mõnest rahvusvahelisest konverentsist ja 1926. a. Rahvasteliidu koosolekuist, kus Eesti rahanduse korraldamise ja Eestile laenu andmise küsimused otsustati.— L. on olnud mõnda aega I, II ja III Riigikogu liikmeks. *J. M.*

LUTS, Karl Friedrich, avalik tegelane, sünd. 3. XI 1883 Peterburis kutsari pojana, õppis tisleritööd Keiserliku Tehnika Seltsi käsitöökoolis, teenis joonistajana vabrikuis ja tegi eksternina 1905. a. keskkooli eksami. Samal a. astus L. tehnoloogia instituuti, kuid siirdus a. 1907 Peterburi ülikooli loodusteaduse fakulteeti, mille 1912. a. keemikuna lõpetas. Selle järel oli ta õpetajaks Peterburi keskkooles ja mõne aja assistendiks psühhoneuroloogia instituudis. 1918. a. novembris määrati L. tagaselja Eesti Sotsiaaldemokraatliku Tööliste Partei esindajana haridusministriks Eesti Ajutisse Valitsusse, kuna tema äraolekul ta kohuseid A. Rei (vt.) täitis. Sellest teada saanud, lasksid enamlased Peterburis asuva L.-u vangistada ja hoidsid ta pantvangina kinni kuni 1919. a. detsembrini, mil ta ümber vahetati ja Eestisse pääsis. 1920. a. algusest peale töötab L. Kohtla riiklikus põlevkivi tööstuses, viimasel ajal selle õlivabriku juhatajana. L. võttis õieti agaralt osa Peterburi Eesti seltskondlikust elust, teotsedes Noortemeeste Seltsis, Peterburi Eesti Üliõpilaste Seltsis, Peterburi Eesti Haridusseltsis ja mujal. Ilmasõja aastail tegi ta elavat kihutustööd eestikeelse keskkooli avamiseks Peterburi. Peterburi Eesti Haridusseltsi keskkooli osakonna juhatajana kutsus L. 1918. a. Eesti õppekeelega keskkooli ellu, mis aga mõnekuulise töötamise järel enamlaste poolt suleti. Sotsiaaldemokraadi-vähemlasena võttis L. 1905. a. peale, eriti aga aa. 1917—18 politilisest elust elavalt osa. 1920. a. peale seisab ta aktiivsest politikast eemal, kuid jätkab

Eesti biograafiline leksikon, 1926-1929, lk. 287